

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,

A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG” KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egyszévre 2 frt 60 kr.
Félévre 1 „ 30 „
Negyedévre 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felölös szerkesztő:

ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Balás Árpád.

Az utóbbi harmincz év alatt nagyon sokat haladt a magyar mezőgazdasági tudomány. A gazdasági iskolák egész sorát állította fel a kormányzat és az ezekben kiképzett gazdaközönség valóságos apostola lett a gazdasági haladásnak és így közvetve a nemzeti vagyonosodásnak. A gazdasági intézetek tehát s ugy-szintén az azokat vezető tanárok és tanítók hazafias, a nemzet javát előmozdító szolgálatokat teljesítenek hathatós közreműködésükkel, ezért aztán a magyar gazdaközönség elismerésére és tiszteletére tarthatnak számot.

Balás Árpád volt magyaróvári gazdasági akadémiai igazgató szintén a gazdasági tanügy szolgálatában álló lelkes vezér-férfiú már több mint harmincz év óta, a kinek működésére és tudományára igazi nagy szükség volt mindenkor. Tehetsége, vasszorgalma méltánylásban is részesült, mert még egész fiatal korában került az 1865-ben megnyílt keszthelyi első magyar nyelvű felsőbb gazdasági és erdészeti tanintézet tanári székére. Ez időtől fogva folyton-folyvást a tanügy terén működött, kiváló nagy sikert mutatva fel. Érdemei méltánylásban részesültek felsőbb helyen is; 1874-től 1884-ig a keszthelyi tanintézetet igazgatta s ekkor nevezte ki a király királyi tanácsosi címmel a magyaróvári gazdasági akadémia igazgatójává. Ebben az előkelő állásában Balás Árpád igazán

hazafias szolgálatokat tett a magyar gazdasági tanügynek mélyreható tudományával, széles gyakorlati ismereteivel tizennégy éven keresztül. Számos munkát írt, melyek méltán nevezhetők a magyar gazdasági tudomány alapvető műveinek.

Balás Árpád.

Mint gazdasági akadémiai igazgató ugy tanártársainak, mint a tanuló ifjuság szeretetét és tiszteletét kivívta magának barátságos, jóindulatu modorával. Minden törekvése odairányult, hogy a vezéteése alatt álló akadémia fényét emelje, fáradozásai nem is maradtak eredménytelenül, Ő felsége az 1896-iki ezredéves kiállítás alkalmával a vakorona-rendet adományozta Balásnak.

Mostanában pedig, midőn 34 évi odaadó szolgálat után nyugdíjaztatását kérte, a király legmagasabb elismerését fejezte ki neki a mezőgazdaság és tanügy terén kifejtett működéseért.

De Balás Árpádot nem birja nélkülözni még akkor sem a mezőgazdaság ügye, a mikor már nyugalomba

vonul. A mezőgazdasági muzeum igazgatását bízták legutóbb reá, mert ez az intézmény oly nagy tudással és széleskörű tapasztalattal rendelkező szakférfiut kíván, mint a minő Balás Árpád.

Ő még tetterős, munkabíró férfiú s a muzeum felvirágoztatása körül eddigi bokros érdemeit bizonyára tetézni fogja.

Kié a diadal?

A mit előre láttunk, az bekövetkezett. A kormány a kiegyezés egy évi meghosszabbítására vonatkozó törvényjavaslatot másfél óra alatt keresztülhajtotta a képviselőházban. A tárgyalásnak gyors menetét még az ellenzékiek sem akarták megakadályozni. És kész a taps, kész a dicsének.

Eljen Bánffy, a kormányelnök. Az ő kitünő hadvezéri talentumának érdeme, hogy az aggályos sorsu törvényjavaslat ilyen gyönyörűen keresztül ment. Sőt még tovább is megy a Bánffy-kormány dicsőítése.

Egy kormánypárti, nagynevű képviselő emígyen szólt Ő felségéhez, a királyhoz: „Felség, az ujságírók meg vannak akadva, nem lehet kritizálniok a kormányt, mert ezt most a közönség sem tűri meg”.

Ki nem tűri meg? Ki lelkesedik a Bánffy dicsőségén. Hol gyújtottak fáklyákat a provizórium megszületésének az örömeire? Ki beszél a Bánffy sikereiről s van-e egyáltalán sikere?

Avagy siker-e az, hogy az osztrákkal való kelletlen s káros viszonyunk egy évre megújult, ellenben nem javítottunk az állapotunkon egy szemernyit sem. Lágyeszű, a ki ezt sikernek tartja s balga, a ki örül annak a pillanatnak, mikor sorsunkat összekötjük az Ausztriáéval.

Igenis, a magyar törvényhozás sikereket ért el a provizórium elfogadásával. Bebizonyította magasfoku politikai érettségét, a törvényes köteleltségekhez való ragaszkodását. A törvény szelleme azt a köteleltséget szabta a képviselőház elé, hogy a kiegyezés megújítása iránt Ausztriával, az alkotmányos formáknak megfelelő tárgyalásokba bocsátkozzék. Lehet, hogy ezek a tárgyalások nem vezetnek sikerre, miként nem jártak eredménnyel ez évben sem; lehet, hogy olyan többség jut majd kormányra, a melyik azt mondja: „ez rossz egyezés volt, ebből nekem többé nem kell”. De a magyar törvényhozás méltósága nem engedte meg, hogy jelen esetben megbiusítsa azt, a mihez az adott szó ereje köti: a kiegyezés megújításának megkísérlését.

Igy gondolkozott tehát az ellenzék és ezt kellett volna megértenie Ő felségének: „Ime lásd Uram király, a kiegyezés egész kérdése zátonyra jutott a Bánffy-kormányval egyetemben. Könnyű szerrel ott hagyhatnánk őket s akkor aztán csődöt mondana a kiegyezés is, meg a kormány is. De nem teszszük azt. A nyílt, egyenes, becsületes utat akarjuk követni. A mit magyar ígért, azt a magyar betartja. Nem temetjük el tehát a kiegyezést, hanem megújítjuk, az irántad és az általad szentesített törvények iránt való lovasias tiszteletből. Látjuk, hogy baj van Ausztriában is, nem akarjuk tetőzni gondjaidat. Megpróbáljuk, lehet e kiegyezni a 67-es alapon, mely-

ről tudjuk ugyan hogy rossz, nem akarunk azonban alája aknákat ásni, sőt megtámasztani igyekeztünk. Ime lásd és halld, a magyar megtartja szavát; a mi ragaszkodásunkra minden időben bizton építhetsz”.

Ez a gondolat uralta még a 48-as és függetlenségi pártot is, a mely a provizórium ellen szavazott ugyan, de azért annak letárgyalása elé akadályokat nem gördített. Megmentette a törvényhozás a zátonyra jutott Bánffy kormányt azért, hogy bebizonyítsa a törvények szelleméhez s királya személyéhez való hiv ragaszkodását.

Megmentettek a kihuzott kocsival együtt egy legyet is, a melyet talán észre sem vettek a kocsirudján.

... És most ez a legyecské diadalról döngicsél.

Inség és a kormány.

Megirtuk már, hogy a képviselőház leszavazta Molnár Jánosnak azt az indítványát, hogy az elemi csapások következtében inséges helyzetbe jutott nép s a megszorult kisgazdák sorsának enyhítéséről, külön törvényvel történjék gondoskodás. Megelégedtek azzal, hogy a földművelési miniszter néhányezer métermázsa búzát osztott ki, részben kölesön, részben ingyen s a belügyminiszter mintegy 50.000 forint segélyt osztott szét. Ez bizony édes kevés és ami jellemző, még ezt a morzsányi állami segélyt sem törvényhozásilag állapították meg, hanem olybá engedik tekinteni, mint a miniszter urak kegyes buzgalmának az eredményeit. Ugy gondolkoznak a miniszter urak, hogy egy kis népszerűség sohasem árt s emellett ilyenkor kitünő alkalom van arra, hogy az inség segélyezése czimén a kortesérdemeket megjutalmazzák. Szóvá is tette ezt a dolgot *Sima* Ferenc s meginterpelálta a kereskedelmi minisztert, hogy Erdély és az Alföld nagy részén, különösen a kisgazdákat anyagi pusztítással fenyegető inség ellen szándékoznak-e hát komolyan tenni valamint. Mert eddig csak Temes- és Békésmegyében, történtek előintézkedések; de szükséges volna ezenkívül, hogy az inségsújtotta vidékeken mindenütt a vetőmag és egyéb segélyre szorult apróbb gazdák haladéktalanul összeirassanak s a helyzet által indokolt állami támogatásban részesíttessenek. Különösen, hogy a vetőmagra szorultak, még oly időben kapjanak segítséget, hogy földjüket az őszi munka folyama alatt bevetthessék.

Kérdi továbbá, hogy a pénzügyminiszter intézkedett-e már, vagy van-e szándéka intézkedni az iránt, hogy mindazon vármegyék területén, melyeknek lakossága az idő mostohasága miatt inségek néz elébe: a harmadfoku adóvégrehajtás felfüggesztessék a jövő termés betakarításáig.

A pénzügyminiszter nevében *Darányi Ignác*

földművelési miniszter válaszolt. Tőle nem lehet jogosan követni — ugymond — hogy a kormány bizalmi embereit, a főispánokat igénybe ne vegye. Nem áll az, hogy ezek részrehajlólag járnak el. Azt kívánja tőle Sima, hogy kenyeret adjon a népnek. Kenyeret nem ad, hanem ad vetőmagot és munkát. Kéri válaszának tudomásul vételét.

Sima Ferencz: Ő nem azt kérte, hogy állítson fel kemenczéket és süttessen kenyeret, hanem, hogy elegendő keresetet biztosítson számára. Aggodalmát fejezi ki, hogy a télen még nagyobb lesz a nyomor. A választ különben tudomásul vette.

Érdekes tudnunk azt, hogy Ausztriában 8 millió forintot áldoztak az inségügy érdekében; Kelet-Indiában több mint 10 millióval segítyezi az állam inségbe jutott népét; végre Franciaországban legutóbb 40 millió forint szövetkezeti hitel nyújtására kötelezték a központi bankot. S nekünk, a kik első sorban mezőgazdasági állam vagyunk, néhány ezer métermázsa vetőmaggal s néhány apró ígérettel kell beérnünk!

Országgyűlés.

A képviselőház mult hét folyamán keveset beszélt, de sokat tett. Néhány rövid ülés alatt elfogadta az osztrák s horvát kiegyezésre vonatkozó provizóriumot és megadta a kormánynak a pénzügyi meghatalmazást, másképpen: az indemiit. Nagy sebtében végezvén ezekkel az ügyekkel, azon vette magát észre, hogy megint nincs dolga. S így rövid tanácskozásai után ismét néhány napi nyugalomra tért vala.

Pulszky Ágost, a pénzügyi bizottság elnöke előterjesztette a *provizóriumról* szóló két §-ba összegyűrt törvényjavaslatot. Ő is sietett kiemelni, hogy a pénzügyi bizottság véleménye szerint a provizórium megegyezés csakis Ausztria parlamentjével jöhet létre.

Kossuth Ferencz fejtette ki azután a függetlenségi párt álláspontját. Rámutatott arra, hogy mennyire szükséges a törvények alkotásánál a legnagyobb óvatosság és pontosság. A törvénybe világosan föl kell venni, hogy csak Ausztria parlamentjével kötjük meg a kiegyezést. Élénk hatást keltett Kossuthnak az a kijelentése, hogy a gondviselés most alkalmat nyújt függetlenségünk teljes helyreállítására s azért ezt erre, nem pedig provizórium alkotására kell felhasználni!

Most a nemzeti párt vezére, **Apponyi Albert** gróf emelkedett szólásra. Beszéde két részből állott. Az elsőben kifejtette, hogy ha a javaslat megszavazásánál a politikai bizalom kérdése vezetne, nem szavazná meg azt, mert a kormány arra éppen nem szolgált rá. És itt utalt a mulasztásoknak és baklövéséknak arra a hosszú sorozatára, a mit a kormány ebben a kérdésben elkövetett. Legfőbb bűnéül azt rotta föl a kormánynak, hogy engedte Ausztria

jogtalan kvóta-emelési törekvéseit nagyra nőni, a mig itthon minden mozgalmat a kvóta-emelés ellen elnyomott.

— *Pedig minden perczen kvóta-emelés a legégbekiáltóbb igazságtalanság és Magyarország politikai lealázását jelenti!* — szólott emelt hangon a nemzeti párt vezére.

Beszéde második részében azt okolta meg Apponyi, hogy a javaslatot a kormány iránti bizalmatlanság daczára is elfogadja, mert ha a 67-es kiegyezésből folyó jogainkat megköveteljük, akkor ugyanabból folyó kötelességünket is teljesíteni kell. A magyar törvényhozásnak meg kell mutatni, hogy a kiegyezésben foglalt költségeinek eleget kíván tenni megkívánja azonban, hogy a törvénybe olyan záradékot is vegyenek fel, mely szerint *csak az alkotmányos Ausztriával újítjuk meg a kiegyezést.*

Erre **Bánffy Dezső** báró sietett kijelenteni, hogy a megegyezés csakis a két ország parlamentje között jöhet létre, tehát csakis az esetben, ha Ausztriában az alkotmányt nem függesztik fel. **Sima Ferencz** azt a nagyon helyes álláspontot foglalta el, hogy ennek a kormánynak nem szavaz meg semmit, mert annak nincs *erkölcsi alapja.* **Buzáth Ferencz** elfogadta ugyan a javaslatot, de olyan értelmű határozati javaslatot nyújtott be, hogy a Ház a kormány iránt nem viseltetik bizalommal. Ezzel a vita véget ért. A magyar parlament tehát másfél óra alatt letárgyalta az egész provizóriumot, a mitől hetekig tartó vitát várt mindenki!

Az ülés végén még **Sima Ferencz** az inségügyben interpellálta meg a kormányt. Interpellációját lapunk más helyén ismertetjük.

Következő ülésen a Horvátországgal egy évre kötendő ideiglenes pénzügyi egyezményt tárgyalták és azt **Hegedűs Sándor** előadó akként adta elő, mintha az összefüggésben állana az osztrák kiegyezéssel. Ez volt az, a mi ellen az ellenzék tiltakozott; az ellenzék azt vitatta, hogy ez tisztán Magyarország belügye, a melyet az osztrák kiegyezéstől egészen függetlenül lehet és kell megoldani. **Eötvös Károly** volt az első, a ki megtámadta az előadó fölfogását. A szélsőbal helyeslése között fejtette ki, mennyire helytelen arra hivatkozni, hogy a horvát egyezmény megkötésére kifogytak az időből, mert hiszen azt megsem kísérelték! És, hogy mennyire helytelen azt az osztrák kiegyezéssel összefüggésbe hozni, mikor annak azzal semmi összefüggése nincs.

A másik szónok **Kossuth Ferencz** volt, a ki pártjának tagjai közt kivált azzal a fejtegetéssel ért el hatást, mely szerint az osztrák viszonyok zavarodása a függetlenségi párt elveinek közeledő diadalát jelenti s a függetlenségi párt készséggel járul a Ház nyugodt és komoly tárgyalásaihoz, bizonyítani kívánván ez által a magyar törvényhozás méltóságát — szemben az osztrák zülléssel.

Rövid hozzászólások után a Ház a horvát

pénzügyi egyezményre vonatkozó törvények egy évi meghosszabbítását is elfogadta.

Ezután az napirendre került az *indemniti* tárgyalása, magyarul a kormány részére adandó pénzügyi meghatalmazás. Miután ugyanis a Ház az állami költségvetést törvényesen nem állapította meg, felhatalmazást kellett adnia a kormánynak, hogy ez az állami háztartás kiadásait addig is elláthassa, míg a költségvetés megállapítható lesz. Ez az indemniti.

Tomcsányi László a nemzeti párt nevében visszatartotta a javaslatot, s bejelentette, hogy a nemzeti párt, valahányszor kellő alkalma lesz, megvívja a kormánynyal nagy harcát. Sőt kijelentette *Tomcsányi*, hogy a nagy harcra bőven lesz alkalma a nemzeti pártnak a *kiegészítési ügyek végleges rendezésénél*, a mikor a kormánynyal szemben a nemzeti érdekeket kell védenie.

Kossuth Ferencz: A párt, melyhez tartozik, semmi 67-es alapon álló kormányhoz bizalommal nem viseltetik. De vannak különös okok is a bizalmatlanságra. A politikai helyzet olyan, hogy a függetlenségi párt elvei tért hódítanak még a legmagasabb körökben is. Utal a német császár felköszöntőjére és a tíz szoborra. Az a mi eszméinknek uttorését jelenti. De az ausztriai politikai helyzet olyan, mely lehetővé teszi ezeknek az eszméknek megvalósítását. Ezzel szemben kötelessége volna a kormánynak Magyarország függetlenségét előkészíteni. E helyett a kormány az osztrák érdekeket szolgáló törvényeket szavaztat meg. A kormánynak el kellene készülni arra, hogy az önálló vámterületet felállíthassuk.

Nem viseltetik bizalommal azon kormány iránt, a melyik a horvát zászlósértést elúrta, mely a magyar állami eszmét sohasem domborítja ki. Beletözik ennek a kormánynak munkáját a választási visszaélések. A mostani kormány alatt ért el legnagyobb mértéket a politikai süllyedés. Mikor a honszerelmű áru tárgyát képezi, az valódi nemzeti öngyilkosság.

Ezen okokból folyik a kormány iránti bizalmatlansága és ezért nem fogadja el az indemniti.

Sima Ferencz heves támadást intéz a kormánynak a liberalizmus ezégo alatt folytatott szédelgése ellen s így folytatja.

Ma kísérték börtönbe Magyarország egyik legnagyobb publicistáját. *Bartha* Miklós az, *Bartha* Miklós egyik legjobb hazafia Magyarországnak. Ez az ember elkövette azt a bűnt, hogy megirt egy dolgot s e miatt esküdszék elé állították. Ugyanezt a dolgot megirta egy másik képviselő is, a ki nem jelent meg az esküdszék előtt, de szintén el lett ítélve. Az ítéletet azonban nem hajtották rajta végre az esküdszéki eljárás értelmében. Mi lett volna a kormány kötelessége? Uj esküdszékit tárgyalást kitzüni s a másik vádlottat is előállítani. S mit tett a kormány? Elhagyta évülni a dolgot. Ha a kormány csakugyan bünt akart volna üldözni, nem lett volna kötelessége uj tárgyalást kitzüetni?

Annak beigazolására hozta fel *Bartha* Miklós alakját a börtönből, hogy a kormány a királyi kegy kiosztásánál is a pártpolitikát követi. Csak ugyanehezen volt rábeszélhető *Bartha* Miklós, hogy kegyelmi kérvényt nyujtson be. A királyhoz közelálló körök ajánlották ő felségének a kegyelem megadását. A király a kegyelmi kérvényt kézjeggyével ellátva, leküldte véleménynyilvánításra a kormánynak. A kormány a kérvényt kiadta a törvényszéknek ez az ügyészségnek. Az ügyészségnek az volt a véleménye, hogy a fogházbüntetés a *Bartha* életét veszélyeztetné.

Az igazságügyminiszteriumban az osztály szintén azzal a véleménynyel látta el a kérvényt, hogy *Bartha* részére a kegyelem megadandó. Az ekképpen elintézett kérvény fölmege az igazságügyminiszter elé, a kinek ezt alá kellett írnia. A miniszter ezt keresztülhuzza és azt mondja, hogy *állami érdekből ez a büntetés végrehajtható* és az illetőnek a kegyelem meg nem adható.

Vajjon állami érdek-e, hogy Magyarországnak legjobb és legderekabb fiait börtönbe huzsolják és halálra kiozzák? Érdeke-e az államnak, hogy a ki egész életét egész önzetlenül, hivatalos előnyökre való minden tekintet nélkül szolgálta, hogy ezen emberek számára börtön és sir nyitassék? Mondja meg a kormány, hogy kik méltók különösen a királyi kegyelemre, ha *Bartha* Miklós nem? Ugyanazon időben, mikor *Bartha* kegyelmi kérvénye a királynál járt, egy pár kormánypárti hírlapíró kegyelme kedvezően intéztetett el. Hát a királyi kegy pusztán csak kormánypárti embereknek nyújt védelmet és az ellenzék üldözésére és elnémitására szolgál? Az a kisebbrendű tíz szobor, mit a király állítat, nem fogja elnyomni a nemzet tiltakozását azzal a rendszerrel szemben, a melyet önök folytatnak. A javaslatot nem fogadja el.

Mócsy Antal felsorolta nagyobb vonásokban a kormány bűneit, durva törvénytaposó visszaéléseit, melyek érdemtelenne teszik a bizalomra s arra, hogy neki a képviselőház az indemniti megszavazza. **Várossy** Gyula, az Ugron-párt papképviselője azzal kezdte, hogy a vicez-lapokat csak otthon szereti olvasni, a pénzügyi bizottságnak az az indokolása pedig, hogy a kormány nem készítette el kellő időre a költségvetést, nem egyéb rossz viceznél.

Azt bizonyította be ezután, hogy ennek a kormánynak tetteit nem a nemzeti ezélok, hanem a párturalmi érdekek vezérlik; a hol iskolákat emel, ott is pártpolitikai ezélből teszi.

A javaslatot természetesen ő sem fogadja el. *Berzeviczy* Albert alelnök erre az általános vitát bezárta, mire báró **Bánffy** Dezső kormányelnök emelkedett föl szólásra.

A miniszterelnök az egyes felszólalók beszédeivel foglalkozott s a fájdalom keserű hangján említett fel, hogy az ellenzék nem veszi észre azokat a pompás állapotokat, melyek az ő kormányzata alatt boldogítják az országot.

— A választások meghamisítása! — zugott a szélsőbal.

Bánffy nem hagyta magát, hanem átesapott *Bartha* Miklós esetére, mentegette a kormány el-

járását. Különben Bartha Miklós — panaszolta — már mint főispánt epébe mártott tollal támadta őt.

— Megérdemelte! — mondták a szélsőbalon.

Bánffy miniszterelnök azután az Ausztriával való kiegyezés kérdésére tért át és kijelentette, hogy ha a gazdasági kiegyezést alkotmányos uton megkötni nem lehetne, akkor a kormány az 1867-iki XII. törvény 68. §-a szerint fog eljárni, mely biztosítja ebben a kérdésben az országnak a szabad rendelkezési jogot. Ezután a képviselőház az indennitiro vonatkozó törvényjavaslatot részleteiben is elfogadta. A Ház legközelebb november 3-án tart ülést, ekkor fognak határozni a fölött, hogy mi fölött határozzanak.

MI HIR A POLITIKÁBAN?

48 vagy 67? Ausztriában nem hogy tisztázód-
nék a helyzet, hanem egyre zavarosabbá válik. Már-már elkerülhetetlennek látszik az, hogy az osztrák parlamentet feloszlassák, mert semmire sem tud menni. Az uralkodó kérdés most az, hogy mi történik velünk az esetben, ha odaát a Reichsráthot hazakergetik s abszolutizmussal fognak kormányozni. Abban már megegyezett a magyar törvényhozás, hogy ez esetben Ausztriával a kiegyezést meg nem csinálhatjuk. A dolog úgy áll, hogy a mennyiben Ausztriában az alkotmányosság megszűnik, semmi sem kötelez többé bennünket a 67-es alap betartására, hanem visszanyerjük önrendelkezési jogunkat, az az megszűnik közöttünk minden közös ügy, s csak az uralkodó személye marad úgy és ugyanaz. Ez volna a personal-unió, a minek megvalósításáért a függetlenségi párt küzd. A kérdés tehát ez: Ragaszkodni fog-e a kormány mégis a 67-es alaphoz? Vagy felhasználva visszanyert önrendelkezési jogunkat, igyekezik-e megvalósítani a personal-unióra irányuló függetlenségi törekvéseket? Ha nem fog törekedni a kormány ez utóbbira: ez a magyar nemzeti állam jogainak vétkes feladása lesz.

Bartha Miklós fogsága. Bartha Miklóst, a 48-as és függetlenségi párt érdemeiben megöszült bajnokát s ragyogó tollu író, október hó 23-án, Bánffy Dezső báró kormányelnöksége alatt börtönre vetették. Olvasóink előtt ismeretes a Bartha ügye. Sajtóvétség miatt a törvényszék hat havi fogság büntetésre ítélte. Erre országos mozgalom indult meg, hogy Bartha részére Ő felségénél kegyelmet eszközöljenek ki. Több mint 200,000 magyar honpolgár irta alá a kegyelmi kérvényt. Hogy mi volt ennek további sorsa, ezt a *Sima* beszédjéből tudjuk meg. A végeredmény az lett, hogy Bartha Miklós mögött bezárultak a börtön ajtói. Egy napig tartották fogva; ekkor megérkezett váratlanul a királyi kegye-

lem s Bartha visszanyerte szabadságát. Fogságának történetét ezen néhány szóval írta meg;

A kormány érezte velem hatalmát egy napig. — Ő felsége a kegyelmét egész életemre.

Budapest, 1897. október 24.

Bartha Miklós.

A kormány fogságba vetette a függetlenségi eszmék egyik országosan tisztelt harcosát. Ha Bánffy-tól függ, a megtört egészségű Bartha talán a fogságban végzi földi pályafutását. De a kormány csak hatalmát akarta éreztetni. Megmutatta, hogy ha akarja, a királyi kegy sem ment fel a rab-bilincsektől. Ez az elrémítés rendszerre. Ezuttal nem sokat használt ez a csalhatatlan rendszer. Az egy napi fogság története Bartha Miklós személyét még magasabbra emelte előttünk; a Bánffy-kormányt még alacsonyabbra süllyesztette.

MI UJSÁG?

Halottak napján. Az év minden napjának van neve a naptárban, névnapok és ünnepnapok váltják fel egymást, nevezetes események is egyes napokhoz vannak kötve. Egy napja van az elhunytaknak is, a halottak napja. A temetők elnémult lakóira való emlékezésnek, a kegyeletnek szentelik ezt a napot az emberek, elzarándokolnak elhunyt szeretteik sírjához s koszorut tesznek a fejfákra. Apró viaszgyertyácskák világítják be a halottak birodalmát, emlékeztető ez arra, hogy az örök világosságnak, a feltámadásnak is eljő egykor az ideje... A fővárosban és vidéken egyaránt koszorukat helyeznek e napon elhunyt jeleseink sírhantjára emlékbeszédek kíséretében.

A királyi pár mellszobra. A budapesti keleti pályaudvar királyi várótermében az uralkodó pár mellszobrát fogják elhelyezni. Zala György mintázta a szobrokat és a király mellszobrát természet után készíti, a királyné mellszobrát fénykép után fogja mintázni. Mindkét szobrot még a télen márványba faragják és el is helyezik az udvari váróteremben.

Hentaller 48-as gyűjteménye. Hentaller Lajos országgyűlési képviselőnek, a jeles 48-as történésznek tudvalevőleg páratlan negyvennyolczas gyűjtemény van a birtokában, a mely gyűjtemény magában foglalja a teljes negyvennyolczas irodalmat s ezenkívül mintegy ezer, kiváló érdekességű kéziratot és több ezer hirlapot és plakátot. Maga ez a 48-as plakátgyűjtemény valóságos ritkaság. Most halljuk, hogy ez a rendkívül érdekes és értékes gyűjtemény is — úgy, mint annyi más — valószínűség szerint a külföldre kerül, mert Hentaller Lajossal a British Muzeumnak egyik itt járt megbízottja már érintkezésbe is lépett a mult napokban a gyűjtemény megvétele végett. Valóban kár, ha a gyűjtemény bárhová is kerül, a mikor egyedüli méltó helye a Magyar Nemzeti Muzeum volna.

Aranytoll egy főjegyzőnek. Abból az alkalomból, hogy Pestmegye díszközgyűlésén, a melyet annak emlékeztetere tartottak, hogy a király ötven év előtt vezette be István főherceget a vármegye főispáni székébe, Fazekas Gusztáv főjegyző minden körben nagy tetszést aratott kitűnő beszédet tartott, a pestmegyei központi jegyzők kara aranytollat nyújtott át neki a napokban.

1848. márczius 15-ikének megünneplése. Egy kiváló festőművész lelkes hangu felhívást intéz a magyar író- és művészvilághoz, melyben azt kéri tőlük, hogy márczius 15-én az ötvenéves forduló alkalmából rendezzenek nagyobb szabású ünnepélyeket. Rendezzünk egy óriási ünnepélyt — így szól a felhívás — a Rákoson vagy a Kelenföldön, hívjuk meg reá vendégül a magyar népet. Gyűljön össze hazánk minden részéből egy-egy csoport, a mely vidékét képviselje az ő színes, változatos, festői viseletében, gyalog, szekéren, lóháton, minden vidék az ő szokása szerint. Képzelmünk e ennél szebbet, festőiebbet, mint Magyarország különböző népviseletét egybegyűlve látni. Hívjuk meg nemzetiség- és valláskülönbség nélkül hazánk minden vidékét, gyűjtsük őket egy táborba. S vezessük végig a fővárosra. Létrehozni ezt nem lenne nehéz. Ha a vidék e tervet magáévá teszi, alakítson akkor minden megye egy bizottságot, szedje össze a legesimább menyecskeket, leányokat, a legdelibb férfiakat — a megyéjükben divó érdekesebb parasztfogatokat; — szervezze a népesoportot, s érintkezésbe lépve az e célra alakulandó központi bizottsággal, gondoskodjék felszállításokról. S hogy ez se essék a megyék terhére, megkönnyíthetné az ideszállítását a magyar kormány mérsékelt áru vasuti jegyek engedélyezésével. Az utazás valamint az itt tartózkodás költségeit a központi bizottságnak nem kerülne nagy fáradságába megszerezni. Nem kétkem, hogy a főváros örömmel engedélyezné a tribune-jogot a város azon részén, a hol a menet elhaladna: oly módon, hogy a nép utazására, élelmézésére barakk-szállások, istállók felállítására stb. fordítandó költségek a tribune-jegyek díjaiból fedeztetnének. Ily módon minden megerőltetés nélkül rendezhetnénk olyan menetet, a mily érdekeseget, tekintettel a népviseletre, melyben hazánk még mindig igen gazdag, Európa egyetlen művelt állama sem tudna felmutatni.

A hol nincs tanító. Fehér-Acsán, a hol pár év előtt az az emlékezetes véres tanító-választás volt, a mikor a esendőrök golyói három embert agyonlöttek és sokat megsebesítettek, most kötéllal sem tudnak tanítót fogni, pedig a négy osztályban több mint 400 gyermek várja a tanítást. Az oka pedig ennek a szomorú tanügyi állapotnak az, hogy kevés a fizetés s még oklevél nélküli tanítók sem vállalkoznak ott az osztálytanítói állásra.

Felrobbant barlang. Hatalmas robbanás rázta meg október 22-én a budai várhegy házait, melynek hangja dörgésként hangzott át a pesti oldalra is.

Az eset a következő: A Gellérthegy Ferencz József-hid felőli oldalán van egy nagyobb barlang, melyből 12 lépcsőn fölfelé egy kisebb barlangba lehet jutni. Ebben a felső barlangban tartották a munkások a hid építésénél robbantásokra szükséges lőport és dinamitot, azért ez egy ajtóval el is volt zárva. Október 22-én este az üregbe felment Petriák Mihály és Jakab József, mindkettő foktői születésű, foglalkozás nélküli fiatal munkásember, hogy éjjeli szállást találjon ott, vagy hogy az értékesebb tárgyakat elemelje. Szerencsétlenségükre a felső barlang néhány centiméternyi nagyságu nyílásán gyufával bevilágítottak s egy lepattanó szikrától a lőpor és dinamit óriási dördüléssel felrobbant, a kiszakított ajtó a két embert halálosan összezúzta s a detonáció köveket gördített le a Gellérthegyről. Petriákat és Jakabot haldokolva szállították a kórházba.

Egy zsinagóga kifosztása. A minap éjjel a szegedi zsidótemplomba rablók törtek be s kifosztottak a szegények részére kitett perselyeket. A rablók több értékes templomi felszerelést is elvittek magukkal. A helyzettel ismerős tettesek az ablakon hatoltak be, melyet kifeszítettek. A rendőrség még a hajnali órákban értesült a dologról, de a tetteseket ez ideig nem sikerült kinyomoznia.

Olcsó a hal Fiumében. Mióta Ika gőzöst a végzetes szerencsétlenség érte, az ottani halpiacon hallatlan módon lement a hal ára. A máskor legdrágább és legkeresettebb hal ára most 10 krajczár. A kevésbé értékes halat 5 krajczárral árusítják különként. E feltűnő jelenség magyarázata az, hogy a fogyasztó közönség irtózik a hal élvezetétől, mivel az általános hiedelem szerint a halak most a tengerbe fult utasok husából táplálkoznak.

A hercegprimás jövedelme. Olvasóink között bizonyára sokan lesznek, a kik kíváncsiak az ország hercegprimásának a jövedelmére. Hiteles forrásból közöljük tehát, hogy az uradalmak terjedelme katasztrális holdakban számítva 94,465 hold, a melyből 6252 hold hasznavehetetlen. E birtokállomány rendes adója 103,226 frt 90 kr. összes adója 135,219 frt 49 kr. A birtok jövedelme az 1891-iki ellenőrzött számadás szerint, a mikor Simor elhunyt primás alapja, a vallásalap és az új primás megszózott rajta, összesen 517,699 forintot tett ki a papirokba fektetett 4,152,550 forint 54 krajczárnyi tőke-vagyonnak 171,565 forint 26 krajczárnyi kamataival együtt. A primás jövedelméből egy napra 1418 forint 18 krajczár esik. Ki tudná azt kiszámítani, hogy a szentatya mennyi nyomornak, sanyaruságnak veszi elejét naponta ebből az összegből.

Jäger Mari rettegése. A hódmezővásárhelyi méregkeverő banda feje Jäger Mari, a kit a törvényszék halálra ítelt, nagy betegen fekszik a szegedi törvényszéki fogházban. Vaserejét megtörtö a halálfélelem. Most már minden hangos szó, minden zörrenés kinozza. A szeme is annyira elgyöngült, hogy alig lát egy arasznyira; a hangja teljesen erőtelen, úgy, hogy a lehangosabb szava is

csak suttogás. Folyton könyörög, rimánkodik az istenhez. Napjában többször elájul. Ugy mondják, nem élhet már sokáig. A ki nem félt elpusztítani annyi lelket, most elpusztul a gondolattól, hogy elveszik az életét.

Öngyilkos malomigazgató. Graf Mór, a szlavoniai vinkovcei gőzmalom-társaság igazgatója a minap a Bród felé haladó vonat elé vetette magát, a mely izekre szaggatta. Öngyilkossága okának azt mondják, hogy a társaság igazgatótanácsa szabálytalanságokat fedezett föl az igazgató működésében.

A becsapott pátronus. Furfangos esalás áldozata lett egy fővárosi vendéglős. Megajándékozott bizalmával egy idegent, a ki aztán hatezer forintnál nagyobb összeg erejéig megcsalta. A vendéglős csak akkor tudta meg, hogy milyen veszedelmes embert tartott a házában, a mikor a szélhámos megszökött. A dolog így történt: Schall József külső kerpesi-uti vendéglős ez év elején Olaszországba utazott borokat vásárolni. Visszajövet a vasuton egy második osztályu kupéban megismerkedett egy 25—26 év körüli fiatalemberrel, a ki Palnay Ottó francia nyelvtanárnak mutatta be magát. Az új ismerősök nagyon közlékenyek lettek egymás irányában. Schall elmondotta utazása célját. A tanár ur pedig panaszkodott, hogy most lezkeadásból kell tengődnie, holott gazdag ember. Az ismeretség folyamán másnap a tanár mindenféle okmányokkal és levelekkel kétségtelenné tette a vendéglős előtt, hogy 50,000 forint várandója van. A vendéglős a tanárt magához vette, házába lakást és ellátást adott, egyszersmind 500 frtot kölcsönzött neki, hogy örökösödési jogát pör útján érvényesíthesse. Januártól októberig 1500 frtot esalt ki a vendéglőstől a tanár, azt ígérve, hogy ha örökségét megkapja, huszonezezer forintot rögtön befektet üzletébe s a kölcsön vett összeget duplán visszafizeti. Október másodikán a vendéglősnek Fiumébe kellett volna utazni újabb borért, de nem mehetett el, mert betegen feküdt. Megbizta tehát a tanárt, hogy menjen le helyette s átadott neki 4500 frtot bevásárlásra. A tanár másnap elutazott s nem is járt a borkereskedőnél, a hová küldve volt, hanem — a mint a fiumei rendőrség kinyomozta Zarába utazott. A vendéglős ott tudta meg, hogy valójában Krausz Ottónak hívják, Csehországban született és soha sem volt tanár, hanem betűszedő és egy kis zugnyomda volt tulajdonosa, a kit három nagy város rendőrsége keres évek óta mindenféle esalásért. Zarában a rendőrség elvesztette a nyomát. Valószínű, hogy a csaló Amerikába szökött.

Vadallati kegyetlenség. Nyomorán, páratlan kegyetlenséget követtek el Gyöngyösi András és József nevű fia Tóth Lajos munkáson, a ki napszámban dolgozott náluk. A szerenesetlen bérét követelte tőlük, mire mindketten kapákkal estek neki, a fejét 14 helyen beszakították s a kezét össze vissza törték, azután kidobták az utszéli árokba, a honnan a szomszédok szedték föl s vitték be a miskolci kórházba, a hol még mindig eszméletlenül fekszik.

GAZDASÁGI DOLGOK.

Az erjedő must kezelésénél szem előtt tartandó óvrendszabályok.

Jó bort csakis jó pincékben nyerhetünk, vagyis oly pincékben, a melyek bizonyos kivánalmaknak megfelelnek; így pl. elég szárazak, sem túl hidegek, sem túl melegék, tiszta levegűek stb. Ez utóbbi kívánalomra való tekintettel nagyon fontos a pincék kellő szellőztetése. Miután a borospincében tiszta levegőnek kell lenni, ez okból szükséges, hogy a borospince úgy legyen készítve, hogy abból a füllet, rossz levegő elszállhasson s ennek helyét friss levegő foglalhassa el. Különösen nagyon fontos a pincék kellő szellőztetése a must erjedésének ideje alatt azért, hogy a szénsav, a mely az erjedés alkalmával keletkezik, a pincéből akadály nélkül eltávolodhasson.

Hányszor történt már baj olyankor, a mikor a must erjedése alatt valaki a pinczébe lement; a bajt mindig a szénsav okozza, a mely egy mérges gáz s az embert könnyen megöli. Igen fontos dolog tudni azt, hogy a szénsav nehezebb a levegőnél, miért is mindig a pince alján gyülik össze s ha a mustból sok szénsav fejlődik, akkor az lassan magasabbra emelkedik s kiszorítja a jó levegőt a pinczéből. Abban az esetben, ha a pince talaja laza földnem, pl. könnyű, homokos föld, akkor a szénsav beivódik a földbe és sohasem gyülik össze oly mennyiségben, hogy bajt okozhasson. Ha ellenben a pince talaja nehéz, kötött agyagos föld, akkor abba a szénsav nem tud beleivódni s ily esetben könnyen akkora mennyiségben gyülemlik össze, hogy a pinczébe való bemenetelt felette veszélyessé teszi, mert nagyobb mennyiségű szénsav belehelése azonnali halált is okozhat.

Kérdés tárgyát képezi már most az, miképpen gondoskodjunk a szénsav eltávolításáról, a mire sulyt kell helyezni azért, hogy veszedelem ne érje a pinczébe bemenni és ott dolgozni akaró embereket. Hogy a pince egyszerű szellőztetése nem elegendő a szénsav eltávolítására, az könnyen belátható, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a szénsav mindig a pince alján gyülemlik össze, miért is más módon kell a szénsav eltávolításáról gondoskodni. Sokan azt ajánlják a felgyülemlt szénsav eltávolítására, hogy a pinczébe égetett meszet dobjunk be, mert a mész tudvalevőleg a szénsavot magához vonja; ez az eljárás megfelelő ugyan oly pinczében, a hol egy-két hektoliter must erjed, de nem célravezető oly pinczékben, a hol nagyobb mennyiségű must erjed, mert ily pinczékben e cél elérésére több méter-mázsas meszet kellene felhasználni, a mi nem csak drága dolog, de azért sem megfelelő eljárás, mert sok időbe kerül, a mig a mész a szénsavat magába felveszi s napokig várni kell, hogy a pinczébe le lehessen menni. Minthogy pedig az erjedő mustnak utána kell nézni, ezért inkább ajánlható a szénsavat oly módon eltávolítani, hogy minél rövidebb idő alatt le lehessen menni a pinczébe.

Ezt a célt elérhetjük oly módon, ha a pince nyílásába egy közönséges szelelő rostát állítunk, olyat, a milyent a gabona tisztázásához szoktunk használni, s azt forgatva, a pinczét alaposan kiszel-

lőztetjük. Még ajánlatosabb a pinczében felgyülemlett szénsavat egy e célra készült szivattyúval kiszivattyúzni; történik ez olyformán, hogy a szivattyúnak szívó csövét a pince ablakán leeresztjük, úgy, hogy a tömlő vége a pince padlójáig érjen s a szivattyút működésbe hozzuk; a szivattyúzást mindaddig folytatjuk, míg a szénsavat teljesen ki nem szivattyúzzuk a pinczéből, a miről olyformán győződünk meg, hogy egy égő gyertyát beboesájtunk a pinczébe s ha az már el nem alszik, akkor biztosak lehetünk, hogy veszély nélkül le lehet menni a pinczébe. Miután egy szivattyúnak beszerzése azonban nagyon drága volna, a dolgon egy minden faluban kapható vízi feeskendővel segíthetünk, a mely e célra teljesen megfelel. Ha a főerjedés már bevégeződött, akkor a mustból már oly kevés szénsav fejlődik, hogy az nem válhatik veszedelmessé, de azért ilyenkor is tanácsos, előbb égő gyertyát leereszteni a pinczébe s meggyőződni, nincs-e sok szénsav a pinczében. Ha embermagasságban az égő gyertya el nem alszik, akkor bátran be lehet menni a pinczébe.

A must erjedése alkalmával azonban nem csak szénsav fejlődik, hanem víz is száll el, minek következtében a pince levegője átnedvesedik, ettől pedig a falak s a pinczében levő tárgyak megpenészedhetnek, azért a nedves levegő eltávolításáról is gondoskodni kell. Ezt azonban oly módon végezni, hogy esetleg a pince ablakait éjjel-nappal nyitva tartjuk, nem lehet, minthogy az éjjeli hideg levegő az erjedő mustot lehűtené s így az erjedés lassabban menne végbe. A szellőztetésnek ez okból tehát csakis nappal, a melegebb órákban szabad történnie. A nedves levegő eltávolítására is igen alkalmas a szivattyúzás, melyet azonban csak olyankor szabad végeznünk a mikor a külső levegő meleg és száraz.

Új pinczék építésénél már előre gondoskodni kell a kellő szellőztetésről oly módon, hogy több, közvetlenül a padlózat fölött szájadzó csatornát építünk s a csatornákat belevezetjük egy oly kéménybe, a mely alatt gyakrabban tüzelnek, p. o. a konyhakéménybe. A szellőztető csatornák alsó nyílását toloajtóeskával kell ellátni, hogy szükség esetén a szellőztetés beszüntethető legyen.

Nedves falak szárazzá tétele.

Hogy mily kellemetlen a nedves fal a szobában úgy mint a magtárakban és kamarákban, azt minden gazda tudja. Erről a nagyon fontos tárgyról a M. G. ezimű lapban egy gyakorlati gazda igen figyelemre méltó dolgokat közöl, melyeket olvasóinkkal mi is megismertetni kívánunk.

Mint említett gazdatársunk írja, a nedves falak szárazzá tételére igen sok jó tanácsot olvashatni a lapokban és hallhatni ilyeneket ismerősöktől bőven, úgy hogy bajos eligazodni, hogy voltaképpen melyik mód vezet hát legjobban célra.

Az ajánlott eszközök között a leggyakoribbak: a portlandi és hidraulikus vakolat, az aszfaltmáz vagy az annyira dícsért platina mázoló szer és még tudja Isten mennyi ezifirabbnál ezifirabb eljárás, melyek költségességök mellett csak azt eredményezik, hogy a falnedvesség évről évre feljebb húzódik. Pedig az épületfalak az árnyékszékek vagy más nedvességet magukba tartó gödrök mellett annyira átnedvesednek, hogy a vakolat leesik s e baj a legszorgalmasabb kijavítások dacára is évről évre

terjed. Legkellemetlenebb az, ha szobák, különösen lakó szobák falát támadja meg, mert ez egészségi szempontból is káros, mivel az ilyen falak kigőzöl-gése a szoba levegőjét megfertőzteti.

A baj oka abban rejlik, hogy a téglá és vakolat hajszálesővein a nedvesség beszívódik s előbb a téglába, később a külső vakolatba s végre a falba annyira bele veszi magát a víz, nedvesség, hogy onnan azt eltávolítani csak alapos felleveréssel és az alább leírt módon lehet. Magam is több éven át próbálgattam sok mindenféle szert, módot, de bizony többé-kevésbé mindegyik esütörtököt mondott, végre három évvel ezelőtt egy ösmerősöm által ajánlott módot alkalmaztam és ez teljesen meg is felelt várakozásomnak. Ma úgy szobám, mint a magtáram teljesen szárazak.

A munkát következőképen kell végezni: Mindenek előtt el kell távolítani a nedvessé válott vakolatot 2—3 dm.-rel magasabban, mint a meddig az jelentkezett, sőt a téglaközök közül is pár centiméternyire ki kell a vakolatot kaparni, két-három napig így hagyni vakolatlan állapotban, hogy a fal a mennyre lehet, kiszáradjon. Ez megtörténvén, a nélkül, hogy a lekapt vakolat helyett legkisebb mérvben is más alkalmaztatnák, a kijavítandó falfelületet egészen beborítatik tetőcseréppel, még pedig a mennyiben a tetőcserép szárazon nem tapadna a falhoz, vakolatot pedig alkalmazni egyáltalán nem szabad, hogy az mégis szilárdul megmaradjon a falon, minden egyes cserép 10 cm. hosszú s kámpóval ellátott szeggel két három helyen a falhoz szegeztetik. Hogy pedig a cserépek egymás mellé jól odailleszthetők legyenek, köriv alakú végök egyenesre vágandó, fülök pedig letörendő.

Be lévén így borítva a fal tetőcseréppel, az egy vékony ezement-réteggel bevonatik és kisimítatik s ezzel be van fejezve az egész eljárás, melyet pár napi száradás után bátran be lehet festeni vagy meszelní. Ezen egyszerű eljárásnak főelőnye abban rejlik, hogy a fedélcserépeknek vakolat nélküli alkalmazása folytán, a téglá és a külső falboríték közötti hajszálesővesség összeköttetés megszakittatik és így a fal nedvessége nem képes előtörni, sőt e helyen az alig 9 mm. vastag vakolatréteg a külső levegő behatolását nem zárván el, a folytonos kiszáradás nagy mérvben előmozdittatik. Ily módon teljesen célzott érünk s a falak állandóan szárazak maradnak.

Rozsdafoltos kések tisztítása. Ha a kések hosszabb ideig nem voltak használva és nedves helyen voltak eltéve, rozsdafoltok mutatkoznak a pengén. Ezeket úgy távolíthatjuk el, ha a pengét bekenjük petróleummal és forró szénhamuval lesuroljuk.

Az evési kedv előmozdítása. Hogy sertéseink evési kedvét előmozdítsuk, adjunk nekik naponta két marék sózott zabot. A sózás következőleg történik: A magot 2 napig egy edénybe kell tenni, még pedig rétegenként. Minden réteg zabra egy vékony réteg sót hintünk, ezt kezünkkel jól lenyomjuk, aztán egy kevés vizet öntünk rá. Miután a zab ilyenkor földuzzad, az edényt nem szabad egészen megtölteni. Azon állatok, melyek naponta 2 marék ilyen zabot kapnak, sohasem vesztik el evési kedvüket.

Deák Ferencz sírboltja.

MULATTATÓ.

Három sir.

I.

*Sírva borul szép Julis a legényre:
Hogy nem alja édesanyja szegényhe? —
Búsul Andris — de nem tohet egyebet:
Csókjaival szárítja a könnyeket...*

*Bánatmagot hullatnak el a könnyek,
Megropedne ha szíve vón a kövek:
Tele kamrát, esürt óhajl ott az anyja, —
Kérte gazdag — a Juliskát odaalta.*

II.

*Czifra násznép esküvőre van készen,
Örömanyt majd megöli a szegény,
Csúfság esett a fejére, a házra,
Nincs menyasszony — megszűkött a leánya...*

*Ej dehoggy nincs, ej dehoggy nincs — itt hozzák:
A zavaros Tiszából is kifogták,
Tisza habja osztozott a koszorun, —
Azt beszélik a harangok szomorun...*

III.

*Sötét az ég... de a lelke sötétebb
Szép Julisért, Andrisnak, a szegénynek:
Mint a szélszész dal lelkébe keserre,
Csalogatja a Tiszába szerelme.*

*Tisza partján valami jut észébe,
Visszafordul — láng lobog a szemébe,
Megalózik Julisáért a gyilkos! —
Másikat és amaz úrra új sírhoz...*

IV.

*Gyászos asszonyt úgy nyomják a lidérczek, —
Álma nehéz — rá halog a kísértet,
Fatna tőle, kücc mered a lába,
Fogja hátul Andriszal a leánya...*

*Este kísért az ablakon zörgetnek —
Monytörégés ez a küszködő özvegynek:
Rémülettől felriadra kiszaladt —
Ölbekapni Andrisnak egy pillanot.*

V.

*Tisza vize esendesen foly, nem zajlik,
A fűzshe széjjelnézni behajlik
Két halottat fektett le a karjából,
Rájuk ezüst szemfedőt von hajjából...*

*A temetőn egymás mellett három sir...
Arról beszél tél, tavaszon, nyáron hír,
Arról beszél... majd meganya, elhallgat:
S újra kezdé míg szegény van és gazdag...*

Petrus Jenő.

Milyen világ volt száz év előtt.

— Vas Gereben után. —

Nem nagyon messzi, rég tovaröppent mult idők eseményeiből bogozom ki egyszerű történetkéimet. Csak száz esztendővel gyerünk visszafelé ezeréves multunkban. Öregapáink még fiatalon élték át ezt az időt, melyről nekünk dajkameseképpen annyi édes-bus történetet mondogattak, mesélgettek...

Nyomta, marta már ezt a népet török-tatár, német; idegen bálványokat volt kénytelen faragni magának, nemzeti nyelvét elhanyagolta és a mi a legszomorubb: nem egyszer volt szolgája tulajdon honában az idegennek. Alig hogy az egyik kezéről lerázta a rablánczot, mihamar rákerült az a másikra. Egyik-másik ellensége néha kétszáz esztendőig is a nyakán ült, nemzeti mivoltából még se bírta ezt a népet kivetköztetni, bár ha az ingét is lehuzta róla, mert szívós egy nemzet volt a magyar mindig.

A nemzeti fölvirradás első hajnali esillaga kerek száz évvel jött fel először; hogy milyen világ járt ebben az időtájban, arra vet élénk világosságot az egy pár alábbi történetem.

I. A fejedelem és a Rákóczy-nóta.

Azt mondja Vas Gereben, hogy emberhussal kívánt jóllakni a halni készülő tizenhetezadik század, a francia határokról átesapott a láng, mely az osztrák határokon keresé áldozatait...

A francia forradalom lehelletét megéreztek egy kissé nálunk is. Az 1790-iki országgyűlés nagy véradót kért a nemzettől; maga I. Ferencz király jött le Bécsből Budára, hogy vendégképpen lakja meg az ősi várat, s a mi az időben nagy ritkaságszámba ment, mert fél emberöltő is eltelt azelőtt, hogy a nemzet színről-szinre nem láthatta koronás királyát, fölkennt fejedelmét. Elképzeltetjük hát, hogy mekkora öröm, vigalom szálta meg a magyarok szívét, hogy imhol hát itt az uralkodó is, a kit még ős Buda vára falai közt nem is látott.

Föl is esapott a jókedv magasra, mint valami jókedvü dalos madárhang; az emberek ujjongtak, mámorban usztak. Mindenki megérezte az idők nagy súlyát, a szomszédok, jóbarátok egymást vigasztalták, biztatgatták jobb jövővel.

...Csak a koronás fejedelem volt levert és szomorú. A vész fonyogeti a monarkiát, a háboru híre itt közel van, nincs elég haderő; ha a magyar országgyűlés biztató, hívó szavának nem léssen kellő foganatja...

Az a néhány főrangu magyar ember, a ki a fejedelmet környékezte, alig talált elég biztató szavat. A magyar nemzet lovagias, bátor, kész a tűzbe menni, csak jó szóval kell a szívéhez férközni.

A francia ellen a nemesi fölkeléstől várta a fejedelem és környezete, hogy kellő haderőt bír lábba állítani.

Az országgyűlési vita nagyon elkedvetleníté a fejedelmet; a magyar nemest hiába ösztökélik, biztatják, ha nem lelkesedik; beül ősi kuriájába, pipára gyujt s nyugodtan várja az idők folyását, nem bánja ha lángba borul is körülötte az egész világ, majd ha odaér a baj a kuria kapujához, akkor leakasztja a fogasról az ősi kardot s megvédi a saját portáját. De ha lelkesül, ha fel tudod hevíteni, kész csatába menni azonnal, odahagyja az ősi hajlékot, hitvest, testvért, gyermeket s utolsó vére hullatásáig tud küzdeni... Ilyen volt mindig a magyar.

Egy sötét, boros őszi este a budai nádori palotából négy köpenybe burkolt férfi jött ki. Nekiindultak a koromsötét éjszakának, végigjárták a tekervényes budai utcákat. I. Ferencz király, József nádor, hg. Batthyány Lajos és Dunay grófból állott a négyes társaság, mely a nádori palotából kijött. Az urak köpenyeikbe huzódva sétáltak a köves utcasorokon végig, bejárták Budának minden zig-zugát, mintha fogadásból tennék ezt a munkát.

Egyik ház ablaka előtt megállott a négy tagból álló társaság. Czigányzene járta odabenn; a lassu magyar andalító hangja gondba borítá a fejedelmet:

— Panaszos ez a hang igen nagyon! — mondá — ha ilyen hang mellett vigad a magyar, akkor rosszkor jött a fejedelem a népe közé. S indult tovább.

— Felsőges uram! — mondá Batthyány herezeg halkán — csak még egy perczet várakozzunk...

Ez alatt az egy percz alatt a lassu oly eleven nóta követé, mely megindítá a beszélgetőket. A Rákóczy-nóta volt ez.

— Ismerik az urat ezt a nótát? — kérdé a fejedelem, megindulva a nóta hallatára. Az urak megmondták, hogy ez a Rákóczy-nóta.

— Szeretem, hogy hallottam — mondá — a mely népnek a szomorúsághoz ily közel áll a vigalma, abban még lehet remélni. Most már tudom, mit kell tennem. Lemegyünk Rákosra, elhedegültetjük a Rákóczyt s velem indul a francia ellen az egész ország.

A három kisértárs koble megtelt örömmel, könnyek esordultak ki a szemeikből.

Ha ezt a jelenetet a magyar nemzet színrőlszínre láthatta volna, ha a Rákóczy-nótán lelkesülő fejedelem szeme fényben égő esillogásának tanuja lett volna, lelkesedésében leverte volna ősi kardjával a félvilágot.

Csakhogy sohase férhetett egészen közel a magyar nemzet az ő uralkodójához, közte volt Bécs mindig...

Igy lelkesült száz évvel ezelőtt a magyar király a Rákóczy-nótán...

Visszatért a kis társaság újra a nádori kapuhoz; a mikor elváltak, kérdé a felség Dunay grófot, az akkori országgyűlés fáradni nem tudó indítványtevőjét.

— Nos, mi lesz a legközelebbi indítványa az országgyűlésen?

— A magyar nyelv ügye Fenség!

A fejedelem felsóhajtott s így szólt:

— Mikor teszik azt önök oly dicsővé, mint a minő a magyar zene?

Vas Gereben ugy állítja, hogy ez az eset szóról-szóra így történt. Én elhiszem neki.

II. Ekeszarva a nádori kézben.

Ugorjunk át hat esztendőre. Beleléptünk a tizenkilencedik századba. A magyar tengerre, a Balatonra rábocsátották a magyar ember faragta első gőzhajót, mely a nádort volt Keszthelyre viendő.

Keszthelyen nagy ünnepség készült ekkor. Az igazi magyar főúr, gróf Festetics György gazdasági iskolát állított fel a saját költségén. A nádor megígérte, hogy fölavatja ezt az intézményt. Nagy szó volt ez abban az időben, a mikor egy kegyvesztett magyar főúr, Festetics György gróf, a ki néhány évvel előbb még börtönbüntetést szenvedett a hazafiségéért, hajlékában vendégül üdvözölhette az ország nádorát. Az egész Dunántul népe Keszthelyre verődött össze. A látvány pedig, melyben gyönyörködött, olyan volt, hogy száz esztendőben egyszer láthat olyat magyar ember.

Az ünnep kezdete az volt, hogy a verejtékkal szerzett fekete kenyér eszközét, az ekét fogta kézbe a legelső magyar ember után következő első embere az országnak s friss barázdát hasított az eszközzel, melynek szarvát eddig csak a jobbágy fogta.

Az az ember, kinek kezében egy ország boldogsága nyugszik, kézbe vette az ekeszarvát, ezt a nehéz, izzadságteljes, kenyérkereső eszközt, hantot fordított vele, Szapáry József zászlós ur az ostort tartotta, Festetics gróf a két ökröt vezette.

A népek ezrei örömkönnnybe borult szemmel nézték ezt a magasztos jelenetet. De az ég is megkönnyezé. Langyos, permeteg eső esett — bizonyára azon a földön termett meg a legjobb, legnemesebb magyar buza, mely földet a nádor keze turt fel...

Az egybegyűlt nép elhordta a nádor által hasított barázda minden göröngyét — emlékül.

*

Két apró porszem ez a száz év előtti magyar világból. Most, a mikor hasonló jelenetek zajlottak le előttünk a legközelebbi napokban, mikor a jóságos ősz fejedelem szive egész közel hajlott hü magyar népéhez, milliók lelkéből kelt a fohász és vigasz, hogy:

— *Megvirrad még valaha!*

H. A.

Olvasóink köréből.

Földadó és tagosítás.

Ifj. Papp Lajos ur következő kérdéseket intézte hozzánk:

1. Lehetséges-e az, hogy egy katasztrális hold földnek nagyobb legyen az adója egy forintnál, holott az illető földben egy darab sincsen első osztályu?
2. Lehetséges-e, hogy tagosítsanak ott, a hol már 34 évvel ezelőtt megtörtént a rendszeres tagosítás? S kötelesek-e ezt tenni?

Tekintettel e kérdések közérdekű voltára bővebben foglalkozunk velük.

1. Az egyes osztályok arányában megállapított kataszteri tiszta jövedelem minden becselőjárásban a helyi viszonyokhoz képest változik s így az első kérdésre mi választ nem adhatunk, önnek azonban csak bele kell tekinteni a kataszteri birtokivbe és tisztában lehet a dologgal. Egy kat. hold után egy forint földadó nálunk nem sok, mert ha a tiszta jövedelem 4 frt, akkor az adó már 1 frt 02 kr. és 4 frt jövedelem már másod-, sőt harmadosztályu szántóföldek után is lehet oly becselőjárásokban tiszta jövedelmül megállapítva, a hol a szántóföldek minősége kiváló jóságú.

2. Tagosítást ezidőszert az 1886. évi XII. t.-cz. értelmében oly községi határokra nézve, a melyek már egyszer tagosítva voltak, nem lehet még egyszer elrendelni. Elég sajnós, mert sok helyen a tagosítást rosszul teljesítették, vagy az egyes parcellák esere-bere utján megint úgy széthányódtak, hogy e körülmény akadályozza a helyes gazdálkodást. Ez indította az 1894. évi orsz. gazdakongresszust arra, hogy a kormánytól a fenti tilalomnak törvény utján való megszüntetését szorgalmazza.

Önök, úgy látszik, más véleményen vannak, mert a tagosítást minden áron meg akarják akadályozni. Egyelőre ez nem fog nagy erőfeszítésükbe kerülni, mert ha áll az, hogy községük határa 34 év előtt tagosítva volt, akkor az új tagosítást úgy sem lehet elrendelni.

Nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy a határ egyenlőtlen volta éppen nem akadály a tagosításnak. A törvényhozók sem estek a fejük lágyára s azért gondoskodtak arról, hogy az ily határookban a tagosítás dülönként történjék és hogy hasznavehetlent használható helyett senkinek ki ne oszszanak. Nagyon korai volna hát már most koldulótársznyáról beszélni, a mit legfőlebb érheterlen embernek lehet a nyakába akasztani, mert annyira vagyunk már hála Istennek, hogy senkit ilyen alkalommal kifosztani nem lehet. A tagosítást ugyanis nem valami rablóbanda, hanem bíróságaink intézik, a kiknek igazságszeretete előtt minden magyar ember kalapot emelhet. Persze itt is úgy van, hogy szemesnek a világ, vakuak alamizsna. Forgolódni kell az embernek, hogy rövidséget ne szenvedjen. Néma gyereknek az anyja se érti a szavát s ha valaki ölbe tett kézzel mérgeződik, az ne higgye, hogy majd helyette más fog a dolga után járni. Az ilyen alkalomból, mint a tagosítás, minden ember hasznót akar huzni, a mi esetleg más kárával jár, de arra való a polgári ész és a bíróság, hogy az ember ne hagyja magát a sajátjából kiturni.

Még csak arra teszünk megjegyzést, hogy önök még pénz-, sőt erőszak árán is meg akarják akadályozni a tagosítást. No hát ilyenekkel legjobb lesz nem hajigálózni. Pénzzel az igazságot és törvényt

nem lehet elfojtani s ha azoknak van igazuk törvény szerint, a kik a tagosítást kívánják, Önök koldussá tehetik magukat, de ezélt nem érnek. A mi meg az erőszakot illeti, az manapság már kiment a divatból. A ki verekszik, előbb-utóbb a dutyiba kerül, de az igazságot nem fogja soha fegyverrel kiereszokolni.

Hagyjanak tehát önök békét az ilyen desperatus eszközöknek! Ha azt hiszik, hogy a tagosítás a községre hátrányos, éljenek ellene törvényes eszközökkel, első sorban az 1836. évi XII. t.-czikre való hivatkozással, ha pedig ez sikerre nem vezetne, igyekezzenek leszavazni az ellenpártot s ha végül önöket szavazzák le, nyugodjanak meg benne, ellenőrizzék szigoruan a munkálatokat, hogy senkinek rövidsége ne legyen.

Egy jól végrehajtott tagosítás többet fog önöknek használni mint ártani.

Képünkhöz.

Deák Ferencz sirboltja. A haza bölcsének, Deák Ferencznek, a ki megbékítette az uralkodót a nemzettel, diszes öröknyugvóhelyet készített a nemzet kegyelethe a budapesti kerepesi-uti temetőben. Halottak ünnepén Deák Ferencz mauzoleumához valóságos bucsujárás indul meg; magánosok, társulatok, hazafias testületek koszorút helyeznek a nemzet bölcsének koporsójára, ezáltal vélvén leróni azt a hálát, melylyel a magyar nemzet Deák Ferencz emlékének tartozik. A Deák-mauzoleum belsejének képét, mely a művészetnek valóságos remeke, most halottak ünnepe alkalmából bemutatjuk olvasóinknak mai képünkön.

Apróságok.

Bikaviadalok Spanyolországban. A barezelonai konzul minapában jelentést adott ki a bikaviadalokról. Erről a ragályszerűen elharapózó szenvedélyről, a melynek minden spanyol hódol. A spanyol félszigeten a mult évben 478 bikaviadalt tartottak, a melyeken esupán 1218 bikát és 5730 lovat öltek meg. Az előbbieknél 1¹ millió pezeta az értéke, az utóbbiaké azonban csak egy millió. Huszonhárom bikaviador kardja terítettele ezt a sok állatot, a miért 1,329.000 pezetát vágtak zsebre. Elsőrangú viadorok minden viadalért 2500—4500 pezetát kapnak, kevésbé ügyesebbek 1500—2000-et. Gueritta mostanában az első a viadorok közt. Ő 68 viadalon vett részt és egymaga 174 bikát szurt le. A jövedelme 286.000 pezetát tett ki, a mi éppen hatszorosa egy egy spanyol miniszter fizetésének. De hát a miniszter csak a bársonyszékét veszélyezteti, nem pedig az életét. Mazzanti viador 29 alkalommal 68 bikát ölt meg és 120.000 pezetát keresett, Bimlita 43 viadalon 112 bikát ejtett el és 100.000 pezetát kapott érte. Csodálatos, hogy Spanyolországban akadnak még olyan emberek is, a kik elég bolondul ügyvédeké és orvosokká képzik magukat, a mikor a bikaviadori pálya igen jövedelmező.

Számrejtvény.

Husztik János-tól.

Egy lakoma alkalmával arra a tapasztalatra jöttem, hogy az együtt lévő társaságnak három annyi részét képezi a hölgy, mint a férfi.

Az estebéd befejeztével négy hölgy és ugyanannyi férfi távozott.

Ekkor ismét megszámláltam a társaság tagjait s arra a tapasztalatra kellett jutnom, hogy négyszer annyi a hölgy, mint a férfi.

Hány hölgy és hány férfi volt e szerint az estebéd előtt? s viszont az estebéd után?

Lapunk múlt számában közölt sakktalány megfejtése:

Borus, ködös őszi idő...

Borus, ködös őszi idő;
A nap nem is pillant elő;
Hidrogen jár a nap
Sötét felhők megott;
A kandalló tüze
Ad egy kis meleget

Petőfi Sándor.

Uri Imréné, Marton Rozália, Nikodem Vilma, Szabó Gizella, F. Nagy Mariska, Eperjessy Gizella, Husztik János, Csoma György, Bellák János, Koleszárits Ferencz, Gombkötő N. János, Dubraviczky Ernő, Dezső Lajos, ifj. Lám Béla.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Fodor Károly urnak. *Jogorvoslat a tagosítási terv ellen.* Alig vagyunk hajlandók elhinni, hogy a tagosítási mérnök oly visszaéléseket követhetne el, hogy 10–20 hold helyett kettőt s viszont 5 helyett 50-et osztana ki az egyes gazdáknak. Hala Istennek vannak Magyarországon bíróságok és van törvény, hogy ilyesmi meg ne történhessék. A mérnök munkálata csak egy terv, a melyhez mindenkinek joga van hozzászólani és a jogtalanságokat, ha vannak, könnyű kideríteni. A kihasítás sorrendje vagy egyezség vagy sorshuzás útján állapíttatik meg, nincs tehát a mérnök kénye-kedvének kiszolgáltatva s ha mégis előfordul, hogy az eljárás folyamán a terven változtatásokat tesz, ez igen természetes, mert hisz a munka éppen a tévedéseknek és hibáknak folytonos helyreállításában áll, miközben a terv mindaddig változik, míg csak a követelményeknek meg nem felel. A mérnök által elkészített felosztási terv a törvény szerint a térképpel és földkönyvvel együtt a bírót kiküldött által a helyszínen (a község házában) 14 napra közszemlére tétetik s ennek elteltével, tehát mikor már mindenki meggyőződhetett arról, hogy nem szenvedett-e valami rövidülést, a bírót kiküldött hatánapot tűz ki, a melyen a felek észrevételeit jegyzőkönyvbe veszi. Ha ezen észrevételekre nézve egyezség nem jön létre, a törvényszék az egyik felet perre utasítja. Az ezen perben hozott ítéletben aztán mindenkinek igazságot szolgáltat a bíróság s nem tartjuk lehetségesnek, hogy valaki — ha ürökök a saját dolgával — a mellett az eljárás mellett számbavehető rövidséget szenvedhessen, annál kevésbé, mert az ítélet ellen felelbeznit is lehet egész a kir. Curiaig. Ilyen körülmények közt semmi szükség sincsen arra, hogy állami főmérnök beleavatkozását kérjék. A jogorvoslatnak ezt a

módját a törvény nem is ismeri, sőt meg nem engedi. Tessék tehát a tagosítási munkálatokat figyelemmel kíséreni, úgy a régi állapot térképének hitelesítésénél, mint a felosztási terv közszemlére tételénél a helytelenségek ellen felszólalni s akkor senkinek sem lesz oka alapos panaszra, még kevésbé arra, hogy a világot a nyakába vegye. — **Radits Imre** urnak. A révek tulajdonosai és bérlői az 1840. évi I. t.-czikk értelmében szigorúan büntetendők, ha a révszabályok intézkedéseit be nem tartják, avagy a hatóságilag megállapított díjaknál többet szednek. Ha tehát a gombosi rév bérlője magának ilyen törvénytelenégeket enged meg, a közérdek követeli, hogy minél példásabban megfenyíttessék. Tegyenek tehát az érdekeltek nyomban feljelentést a főszolgabirónál és gondoskodjanak róla, hogy állításaikat be is tudják bizonyítani. A belügyminiszterhez csak akkor kellene folyamodni, ha az alsóbb hatóságok nem járnának el kellő erélyvel. — **Husztik János** urnak. Az a levelezőlap csakugyan nem érkezett hozzánk. — **Bellák János** urnak. A talány jól van megszerkesztve, de a megfejtéseül szolgáló vers gyenge. Tessék talán valamely ismert költő versszakát talányba foglalni. — **Többeknek.** Helyszüke miatt több kérdésre csak a jövő számban válaszolhatunk.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, október hó 30-án.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) *Buza* 76—81 kg, *tiszavidéki* 12.20 frttól 13.00 frtig, *pestvidéki* 12.15 frttól 13.05 frtig, *fehértalgai* 12.25 frttól 13.00 frtig, *bácskai* 00.00 frttól 00.00 frtig *bánsági* 00.00 frttól 00.00 frtig.

Rozs 70—72 kg. 8.30 frttól 8.45 frtig.

Árpa: takarmánynak 60—62 kg. 5.80 forinttól 6.15 frtig, *égetni való* 62—64 kg. 6.30 frttól 7.00 frtig, *sörfőzdei* 64—66 kg. 7.50 frttól 9.00 frtig.

Zab 39—41 kg. 6.20 frttól 6.50 frtig.

Tengeri 78—82 kg. 4.60 frttól 4.70 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	18.90	18.70	18.50	18.20	17.80	17.40	16.90	14.70	12.90

Buzakorpa, finom 4.10-4.10, durva 3.90—3.90 lrt zsákkal együtt

Egyéb magvak: *mák* 18—26 frt; *bab* fehér nagyszemű 6—10 frt, *apró* 7—10 frt, *tarka* 8—13 frt, *lenese* 10—12 frt, *borsó* héjas 7.50—14 forint, *köles* 5.10—5.70 frt, *kendermag* 8.00—8.75 frt, *repce* 13.20—13.50 frt. *löhere* 38—43 frt mm.-ként.

Marhavásár fizetnek páronként: *elsőrendű jármos ökörért* 330—360 frtig; *középmínőségűért* 280—290 frtig; *gyenge minőségűért* 180—220 frtig; *hízott magyar és tarka ökör jobb minőségű mm.-ként* élősúlyban 28—33 frtig, *hízott magyar és tarka ökör középmínőségű* 26—29 frtig. *Fejős tehén,* magyarfajta 70—90 forintig, tarka 90—140 frtig darabonként. *Élő borjú* 1 kgr. élősúlyért fizetnek minőség szerint 32—45 krt. *Vágott borjú* 1 kgr. hussúlyért fizetnek 60—72 kr.

Juhvásár: *hizalt ürü* páronként 18.00—22.00 frt, *feljavított juh* 13—17 frt, *kiverő juh* 9.20—12.50 frt, *kecske* 6—7 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősúlyban 4% és 45 kgr. levonás az életre. *Elsőrendű* 300—380 kgr. nehéz sertésért 56—57 1/2 frt, *vidéki sertés* könnyű páronként 250 kilógig 56—57 frt.

Baromfivásár. *Lud,* sovány, páronként 1.10—1.40 frtig, *kacsa* 1.40—2.50 frtig, *tyúk* 1.20—1.40 frtig, *csirke* 60 kr.-tól 150 krig, *kaplan* 1.60—1.80 frtig, *pulyka* 2.50—3.50 frtig.

Takarmányvásár. *Régi széna* 2.40—2.80 frt, *muhar* 2.20—2.60 forint, *zsupszalma* 1.50—1.60 frt, *alomszalma* 1.30—1.50 frt.

Vegyesek. *Tajás* 100 drb. 2.80—3.00 frt. *Szalonna* 80—85 krajezár. *Vaj* Ia. 78—110 kr., IIa. 50—70 kr. *Olvasztott vaj* 70—100 kr. *Méz* sárga csurgatott 25—32 kr. *Burqonya* sárga 1.80—3.00, rózsza 2.10—2.70, közönséges 75—85 kr., *paprika* 35—52 frtig, hüvelyes paprika 18—52 frtig métermázsánként.

Bőrök. *Ökörbőr száraz* 11—18 kgr.-ként 80—88 frtig, *tehenbőr száraz* 77—80 frt. *Nyers ökörbőr* (20 kg.-tól 35 kg.-ig) 29—35 frtig, *tehenbőr nyers* (20 kg.-tól 45 kg.-ig) 29—37 frtig. *Juhbőr,* gyapjas, páronként 36—43 frt.

ORSZAGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ-SZÖVETKEZET

BUDAPESTEN, VIII. ker., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: Teleki Geza gróf. Alelnök: Csávossy Béla. Igazgatósági tagok: Andrássy Géza gróf, Bujanovics Sándor, Dessenffy Aristid, Püspöky Emil, Rubinek Gyula, Szentkirályi Kálmán, Szilassy Zoltán, Szónyi Zsigmond, Teleki Sándor gróf. — Vezérigazgató: Szónyi Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának: folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vivta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmás eleséget

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

— Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kis gazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

Törleszt. kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20-60 év köti időre kekszépben. Birtokos felmondhat, pénzintézet nem mondhat fel. Csakély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonnyoltás leg-
rövidebb idő alatt.

— Convertálás helyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat. 40494

Ingyatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körút 39.

Interesünk az egyedül, mely az ország minden megyéjéből, halóságok és a legtekintélyesebb föld birtokok által ajánlanak.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-
typia, fametszet stb. után.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltenek.

STOWASSER J.

császár és királyi udvari hangszerész

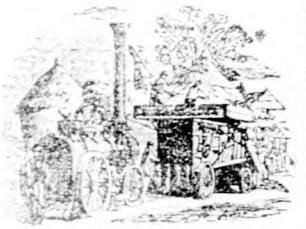
Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Saját gyártmányu fuvó, vonó és ütőhangszereiről ezim-balmairól és mechanikai zenélő-műveiről nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Elpusztíthatatlan erős orgona-harmonikákról külön árjegyzék kérendő.

Zenekarok felszereléséhez szükséges fuvó, és vonóhangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállíthatnak.

A cs. és kir. közös hadsereg, valamint a m. kir. honvédség zenekarainak egyedüli szállítója.

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemez-gyár, malomépítész

Budapesten, V. ker., Külső váczi-út 46. szám.

Marshall Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérigazgatója ajánl utolérhetlen szerkezetű és minőségű Marschal-féle

gőzmozgonyokat és gőzcséplőgépeket,

szabadalmazott

kombinált gabona- és lóhere cséplőgépeket két cséplődobbal,

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukoriczamorzsolóval, — Gibás-féle szabadalmazott kazalozó készüléket (golyát), Harrison-féle „Albion” örlőgépeket.

Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas- és félmagas- és vasmőrlő-malmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását.

— Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGIOBB HIRNEVŰ ORAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Az ezredéves orsz. kiállításon kitiüntetve.

VARJU ÉS TARSA
es. és kír. szab.

hangszer-ipar telep
BUDAPEST,
VIII. József-körút 20. SZ.

Ajánlják saját gyártmányu hangszereiket.
Cimbalmok pedál nélkül 45, 55, 60, 65, 75 frtért pedálos 80 frttól feljebb. Czimbalmainkért 2 évi kezességet vállalunk. **Iskolahegedűk** 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 frtért és feljebb. Régi kijátszott hegedűk nagy választékban 15, 18, 22, 26, 30 frtért és feljebb.

Javítások elfogadtatnak, gyorsan s pontosan eszközöltenek.
Használt hangszerek becseréltenek.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Lapunk előfizetői, ha a megrendelésnél e lapra hivatkoznak árengedményben részesülnek.

Fehér bor,
40 hektoliter,
hektoliterje **14 frtért**

eladó.

Czim a kiadóhivatalban. 233

Megjelent
a
„Köztelek Ésebnaptár“
és **„Köztelek Éekönyv“**
1898-ik évre.

Szerkesztik és kiadják: **RUBINEK GYULA** és **SZILASSY ZOLTÁN**
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárjai.

Az **Éekönyv** bővített tartalommal, a tavalyinál nagyobb terjedelemben, körülbelül **32,000** gazda és gazdatiszt pontos czimével jelent meg.

A két könyv előfizetési ára lapunk előfizetői részére **2 frt 20 kr.** postadíjjal együtt.

A két könyv csak együttesen rendelhető meg, külön-külön nem kapható.

Bolti ára 2 frt 50 kr.

Megrendelhető a „Független Ujság“ kiadóhivatalalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A NAGY KRACH!

New-York és London nem kímélték meg az európai szárazföldet és ezért egy nagy ezüstáru-gyár indítatva érezte magát, hogy az egész készletet csak a munká-erő egy kis kárpótlása ellenében eladja. En meghatalmazva vagyok ezen megbízást teljesíteni. En tehát bárkinek megküldöm a követ-kező tárgyakat pusztán a kárpótlásért, **6 frt 60 krert**; és pedig:

6	darab	finom asztali kést,	valódi angol pengével.
6	"	amerikai szab. ezüst vella	egy darabból.
6	"	"	"
12	"	"	evőkanalat.
1	"	"	kávéskanalat.
1	"	"	levesmerőt.
1	"	"	tejmerőt.
2	"	"	tojás-serleget.
6	"	angol Viktoria-tálca.	
2	"	igen hatásos gyertyatartó.	
1	"	traszűrőt.	
1	"	finom cukorporzó	

44 drb összesen 6 frt 60 kr.

Mind a fenti 44 tárgy elébb 40 forintba került és most csak **6 frt 60 kr.** minimális áron kapható. — Az amerikai szabad. ezüst egy kívül-belül fehérnem, mely ezüst színt 25 esztendőig is meg-tartja, a miért szavatoltatik. Legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem csalás. Kötelenem magam itt, a nyilvánosság előtt, bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénzt visszaadni és senki sem mulassa el azt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

házassági- és alkalmi ajándékul,

továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas.

Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-NÁL az egy. amerikai szab. ezüst-
gyárak főigazgatója
Wien, H., Rembrandtstrasse 19-17. Telefon 71114.

Széküldés a vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes befizetése ellenében.

Ehhez **TISZTÍTÓPOR 10 kr.**

Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egyszerűségi fém).

Kivonat az elismerő levelekből:

A küldeményt megkaptam s nagyon meg vagyok vele elő-gedve, kérek még egy küldemény romek garnitúrát 6 frt 60 kr-rt. Kolozsvár, *Báró Bánffy*.

A romek garnitúrával teljesen meg vagyok előgedve. Laibach, *Bartusch Otto*, kapitány a 37. gyalogezrednél.

A küldeményt megkaptam és azzal teljesen meg vagyok elő-gedve, kérek még egy ugyanilyen küldeményt. Bozovics, *Keresztes Sándor*, főszolgabíró.

Budapesti

gyapju-aukeziók.

Az ideai gyapju-aukezióknak

harmadik sorozata
november 10-én és 11-én

tartatik meg. Az árverésre szánt küldemények, melyek „Gyapjuárverési Vállalat, Buda-pest, Dunaparti teherpályaudvar” ezimen adandók vasutra, a m. kir. államvasutak összes vonalain tetemes díjkedvezményben és olcsó rak-tárban részesülnek. — Azonkívül sem berak-tározási avagy mérlegelesi költségeket nem fizetnek.

Minden egyéb felvilágosítással szívesen szolgál az

„Gyapjuárverési vállalat”

Heller M. s Társa
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 13.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. Alkotmány-utcza 31. Váci-körút sarok.

Vesünk a legelőnyösebb árak mellett mindennemű

jól sikerült vetőmagvakat

Ajánlunk a legolcsóbb árak mellett **szavatolt megbízható** műtrágyákat, u. m.:

Thomasz-salakot, chilisalétromot, szuperfoszfátot stb.

Gabonaközvetítés. — Erőtakarmánybeszerzés.

Szőlőtrágya Kompozicziót

és szőlők alá való mindennemű

műtrágyákat

elismert kitűnő minőségben ajánl

a „HUNGÁRIA”

műtrágya-, kén-sav- és vegyl-ipar részvény-társaság

Budapest, Váci-körút 21. szám.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.